

Domeniul și Palatul Mocioni-Teleki, "Micul Trianon" de pe Valea Mureșului

sat Căpâlnaș, comuna Birchiș, județ Arad

5 km față de Castelul regal de la Săvârșin, 90 km față de Arad

Preț: Preț disponibil la cerere

Suprafață teren: 8.60 ha

Suprafață
construită: 2,033 m²

Suprafață utilă: 1,500 m²

Amprentă la sol: 700 m²

Anexe: 1.302 mp clădiri anexe aferente Palatului. Domeniul este alcătuit din 8,6 ha de parc dendrologic în jurul Palatului.

Etaje: D+P+1E

Camere: 24

Băi: 5

An: 1876-1879

Cod LMI: AR-II-a-A-00594

Clasificare: Monument istoric de valoare națională si universală, clasă A.

Funcțiune: Casă de vacanță, Cultural, Turistic

Lifestyle: Istoric, Artistice

ID Proprietate: AR04AHE-A

Video: <https://www.youtube.com/embed/moLo7YbyyFA>

<https://sothebysrealty.ro/property/domeniul-si-palatul-mocioni-teleki-micul-trianon-de-pe-valea-muresului>

Domeniul și Palatul Mocioni-Teleki, "Micul Trianon" de pe Valea Mureșului

Exponent al moștenirii arhitecturale lăsate în zona Banatului de către familia nobiliară aromână Mocioni, ansamblul din Căpâlnaș vorbește și astăzi despre bunăstarea și importanța acestei mari familii. Palatul, element-cheie compozițional a întregului ansamblu, este unul dintre primele proiecte ale arhitectului vienez Otto Wagner. Proiectată cu eleganță, după modelul Micului Trianon din Versailles, clădirea palatului este pusă în evidență de parcul dendrologic înconjurător și este deservită de diferitele anexe, constituind astfel ansamblul Mocioni din Căpâlnaș, unul dintre cele mai remarcabile ansambluri nobiliare de secol XIX din spațiul extraurban românesc.

Aflată în inima parcului de 8 ha, impunătoarea siluetă a palatului se remarcă din spațiul public ca fiind capul de perspectivă al aparatului de acces - o frumoasă alee mărginită cu copaci. Marcând prima etapă de creație a lui Otto Wagner - cea premergătoare perioadei proiectelor în stil Secession ce vor consacra opera arhitectului vienez - palatul Mocioni este construit într-un spirit clasicizant, de factură eclectică, fiind inspirat de modelul Micului Trianon din Versailles. Volumul clădirii este gândit într-o manieră caracteristică epocii și spațiului de dezvoltare a acestui program arhitectural, fiind compact și impunător, însă nu lipsit de grație. Atributele arhitecturale ale palatului sunt tipic clasice - axialitate, simetrie, ritm, registre, ierarhizare - fiind utilizate pentru a vorbi despre statutul nobiliar al proprietarilor.

Logica constructivă interioară a palatului are în centrul schemei funcționale sala bibliotecii, ce găzduia una dintre cele mai valoroase biblioteci private ale Imperiului Austro-Ungar. Această sală este amplasată în centrul de greutate a planului nivelului de călcare al construcției și este acoperită, la nivelul etajului și al șarpantei, cu două luminatoare suprapuse, ce îi garantează necesarul de lumină naturală. La parter, biblioteca este precedată, înspre accesul principal, de un salon de onoare, iar înspre accesul dinspre parc, de nodul de circulație verticală, dominată de o scară impresionantă. La etaj, deasupra sălii bibliotecii și în jurul primului luminator, se dezvoltă o cursivă, ce deservește diversele saloane perimetrale.

Din punct de vedere al tratării interiorului, se observă o atenție deosebită acordată acestuia. Astfel se remarcă jocul de culori al finisajelor, calitatea materialelor folosite, bogăția elementelor decorative și subtilitatea plastică a accesoriilor. Cele câteva corpuri de iluminat, mobilierul din lemn masiv și șemineele ce încă se mai conservă, atestă imaginea somptuoasă a locuirii nobiliare din epoca sa de apogeu.

Parcul, accesoriu indispensabil al locuirii nobiliare extraurbane moderne, este amenajat în jurul palatului, atât cu rolul de a pune în evidență palatul ca obiect arhitectural dominant, cât și pentru a completa funcția de loisir a acestor ansambluri. Parcul dendrologic al familiei Mocioni din Căpâlnaș este compus din articularea ingenioasă a două zone cu caracter peisagistic distinct. Prima, o grădină semipublică de factură neoclasică, armonizată cu stilul arhitectural al palatului, este dezvoltată în imediata apropiere a acestuia și este constituită din două curți de onoare ce preced accesul principale în construcție, plantate cu arbori de esență rară.

A doua zonă, cu caracter privat și proiectată într-un stil romantic, prezintă o vegetație abundentă, alei sinuoase și un părau amenajat și se află departe de spațiul public, unde găzduiește monumentele funerare ale familiei Teleki.

Domeniul Căpâlnaș a intrat în posesia familiei Mocioni în 1853, când a fost achiziționat de către Ioan Mocioni de Feon de la

familia Zichy, contra sumei de 260.000 florini. Palatul va fi construit abia între 1876-1879, sub patronajul Ecaterinei Mocioni – fiica lui Ioan Mocioni de Feon – și a soțului său, Mihai Mocioni. Planurile palatului au fost întocmite în 1867 de arhitectul vienez Otto Wagner, iar de execuția lucrărilor s-a ocupat, cel mai probabil, arhitectul Kallina Mór, responsabil și de cripta familiei Mocioni, construită pe domeniul din Feoni.

Domeniul va fi moștenit de către fii lui Mihai și ai Ecaterinei Mocioni, Eugen și Alexandru Mocioni. Palatul va fi locuit de către Eugen Mocioni și familia sa – soția sa, Therezia Horvath, și cei cinci copii – în timp ce fratele său, Alexandru, va locui în palatul din Birchiș. Cu o educație aleasă, pasionați de muzică clasică, cei doi frați vor organiza în reședința de la Căpâlnaș numeroase evenimente muzicale. Theodor Botiș, autorul Monografiei familiei Mocioni, amintește: “În castelul din Căpâlnaș, unde locuia familia lui Eugen Mocioni, distracția zilnică și aproape unică era muzica. În zilele de recepție se executau adevărate concerte de muzică clasică, întrebuințându-se cele două pianе de salon. Dar concertele căpătau strălucire artistică mai ales datorită stăpânei casei, > a cărei voce, frumos colorată și bine cultivată, fermeca pe oaspeți. De altfel, întreaga personalitate a acestei femei avea un farmec de neuitat.”

După moartea subită a lui Eugen Mocioni, în 1901, Alexandru Mocioni va lua în grijă văduva și cei cinci copii minori ai fratelui său, de care se va ocupa până la moartea sa, în 1909.

Palatul de la Căpâlnaș va fi locuit apoi de Therezia Mocioni și de fiica sa, Ecaterina Mocioni (1883-1959?), împreună cu soțul său, contele Jenő (Eugen) Teleki (1881-1947). Cei doi vor avea doi copii, o fată care va muri într-un accident tragic, la vârsta de doar 3 ani și un fiu, Eugen “Bubi” Teleki.

În anii 30, domeniul Căpâlnaș va fi vizitat de călătorul englez Patrick Leigh Fermour, în cadrul faimoasei sale călătorii prin Europa. Acesta va include o amplă descriere a atmosferei de la palat și a familiei contelui Teleki în *Between the Woods and the Water*, cartea pe care o va scrie câteva decenii mai târziu. Patrick Leigh Fermour amintește aici, alături de numeroasele cărți rare din biblioteca palatului, și colecția de fluturi a contelui Teleki, de altfel un entomolog pasionat.

Contele Teleki a murit în 1947 și a fost înmormântat în parcul palatului, alături de fiica sa. Câteva luni mai târziu, odată cu venirea regimului comunist, întreg domeniul va fi naționalizat, iar familiei i se va interzice să viziteze domeniul și mormintele. Atât biblioteca palatului cât și colecția de fluturi a contelui au fost distruse. Palatul a fost golit și transformat în unitate medicală, care funcționează și în prezent. Domeniul a fost retrocedat în anii 2000 moștenitorilor contelui Teleki.

drd. arh. Anca Majaru

ist. Irina Leca

Sursa: monumenteuitate.org

Foto: Cristina Budușan

Galerie foto

